

Posudek bakalářské práce:

Karolína SOUŠKOVÁ, *Testament a inventář Johany Trčkové z Lípy.*

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2018, 60 stran.

Přestože gender history již delší dobu patří mezi standardní odvětví historiografie, stále zůstává řada nezpracovaných pramenů, jejichž výpovědní hodnota má navíc zejména pro starší období různé limity, zvláště pokud se nejedná o příslušnice významných rodů s bohatě dochovanými rodinnými archivy. Příkladem toho je také osobnost Johany Trčkové z Lípy, kterou si vybrala za téma své práce Karolína Soušková a zpracovala její dochovaný testament a inventář, dochovaný v genealogické sbírce Archivu Národního muzea v Praze.

Bakalářská práce se ovšem neomezuje pouze na uvedené dokumenty, ale snaží se je zařadit je do širšího kontextu. Ten je připomenut již v poměrně detailním Úvodu (s. 7–10), v němž autorka přibližuje strukturu práce a stručně shrnuje nejdůležitější literaturu (některé tituly jsou však zmiňovány až v následujícím textu).

Struktura práce je logická, vychází od obecných záležitostí a směřuje k osobnosti Johany Trčkové, jejím dokumentům a jejich edici. Prvních pět kapitol (i když některé nejsou příliš obsáhlé) je tak věnováno dědickému právu a variantám dispozice majetku (s. 11–13), testamentům (s. 14–17), pozůstalostním inventářům (s. 18) a speciálně ženským exemplářům obou typů těchto písemností (s. 19); autorka v těchto pasážích shrnuje s využitím základní literatury (zejména právněhistorické, ale i prací P. Krále, J. Peška, A. Kozákové) a poněkud úspornou formou nejdůležitější skutečnosti, nedopouští se ale zásadních pochybení (informace na s. 17, že testament měl být vepsán do desk zemských během následujících dvanácti dnů, je i s ohledem na následně uvedený citát zřejmě překlep) a prokazuje porozumění příslušným mechanismům. Cenné je v tomto případě připomenutí jednotlivých částí testamentu jakožto specifické listiny (tj. stručná diplomatická charakteristika, která nebývá příliš zdůrazňována) a upozornění na rozšíření těchto právních instrumentů i mimo šlechtické prostředí, na něž je ovšem předkládaná práce zaměřena přednostně.

Vzhledem k osobě Johany Trčkové je významné zařazení kapitoly zabývající se postavením ženy v českém zemském právu (s. 20–24), zejména v rámci manželského a vdovského stavu, i když pochopitelně vychází především z dosud nepřekonané práce Anděly Kozákové a je poměrně stručná; autorka text doplňuje jen uvedením několika příkladů šlechtičen z raně novověkého období, třebaže by se jistě našly i další (komplexní zpracování majetkového postavení šlechtičen, tím spíše žen obecně, však nebylo cílem práce).

Nejobsáhlejší části bakalářské práce Karolíny Souškové tvoří kapitoly věnované rodu Trčků z Lípy (s. 25–28) a jeho příslušníci Johaně (s. 29–33), které byly zpracovány na základě nejdůležitější dostupné literatury, a to poměrně detailně, i když zvláště pro Johaniny osudy není k dispozici mnoho informací a především materiálu. Z tohoto hlediska nabývají na významu oba zkoumané dokumenty, které K. Soušková sice následně edičně zpřístupnila, ale obsahově již příliš nevyužila; jejich interpretaci pojala bohužel dosti úsporně (s. 34–36), téměř registrovou formou. Inventář se jí však podařilo zařadit do souvislosti s Johaniným zadlužením a dochovanými priznávacími berními listy, nacházejícími se v Moravském zemském archivu (i když v poznámce 141 cituje oproti seznamu pramenů

pouze jediný), a tudíž vysvětlit důvod jeho dřívějšího sepsání i to, že se nejedná o inventář pozůstalostní. Nejdůležitější skutečnosti jsou shrnuty v poměrně rozsáhlém Závěru (s. 49–51).

Samotné ediční zpřístupnění inventáře a testamentu (s. 38–48), náležitě opatřené ediční poznámkou (s. 37–38), tak v podstatě představuje vlastní jádro bakalářské práce. Edice jsou zpracovány poměrně kvalitně a ediční zásady zvoleny správně a v souladu s platnými pravidly, třebaže se nejednalo o zcela snadný úkol, protože zvláště text inventáře není vzhledem k různým specifickým termínům a jejich komolení právě jednoduchý. Editované texty jsou doplněny poznámkovým aparátem, který se ovšem omezuje zejména na přiblížení lokalit a vysvětlivky různých pojmů (za úvahu by přitom stálo, zda nesestavit speciální slovníček zahrnující některé opakující se specifické výrazy označující např. různé předměty či šperky, drahé kameny, tkaniny nebo výrobní techniky, apod.), naproti tomu zmiňované osoby jsou určeny jen částečně (pozn. 178, 194–198), byť zbytek je vysvětlen v předchozím textu (pozn. 138, 139, 143–147); poznámky by však v edici měly být doplněny. Jména jsou také v některých případech uváděna v textu práce v různé podobě, aniž by byla sjednocena (zejm. Pavel Katharin z Katheru x Katharyn z Kotery).

V bakalářské práci nechybějí obligátní náležitosti v podobě stručného seznamu zkratk (s. 52) a naopak poměrně rozsáhlého seznamu pramenů a literatury (s. 53–56), text doplňují vhodně zvolené přílohy a jejich seznam (s. 57–60).

Bakalářská práce Karolíny Souškové představuje zajímavý příspěvek k dějinám gender history, ale zejména rozšiřuje znalosti o jedné z příslušnic rodu Trčků z Lípy. Jazykově i stylisticky je práce vyhovující, bez výrazných překlepů, gramatických chyb či chyb v interpunkci, je psána jasně a srozumitelně, byť poměrně úsporně. Menší připomínky lze vznést k edici (i v souvislosti se čtením a porozuměním textu při přípravě práce). Práce rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ prací, proto ji ráda doporučuji k obhajobě a s přihlédnutím k poměrně komplikované edici inventáře navrhuji klasifikovat ještě stupněm **výborně minus**.

V Praze dne 1. června 2018

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.